

Proa

M. Dolors Millat

La filla del Nord

M. DOLORS MILLAT

LA FILLA DEL NORD

Proa

Proa
A Tot Vent

Primera edició: maig del 2016

© M. Dolors Millat, 2016

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions SLU, Proa

Pedro i Pons, 9-11

08034 Barcelona

www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-618-3

Dipòsit legal: B. 9.266-2016

Composició: Víctor Igual, SL

Impressió: Liberduplex

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).
Tots els drets reservats.

ÍNDEX

PRIMERA PART

Nova York, Sept-Îles 13

SEGONA PART

Maikaniss 125

TERCERA PART

Mont-real, Pallars, Mont-real 247

QUARTA PART

Sept-Îles, Nova York 345

Agraïments 381

El tren surt de Nova York cap a Mont-real. A poc a poc enfila el túnel que ens treu de Manhattan. Queda enrere l'estació entre deixalles, que mostra una cara sòrdida de la ciutat. Brutícia, cables caiguts, ferros rovellats, vies abandonades entre matolls i arbres morts, en un matí gris i plujós. Són les nou d'un dilluns de principi de juliol i fa una calor enganxosa pròpia del cor de l'estiu. Per la finestreta, el Hudson avança melancòlic, vorejat de verd. Camino entre la desolació i la bellesa cap al meu futur. Aquesta vegada ho he triat jo. O és la seva mort la que m'ha empès a moure'm? Puc fer res per mi mateixa? Quant fa que no surto de la ciutat? Aigua, verd, ara tot és paisatge, el tren xiula amb un so profund i llarg. Avanço, sento que em moc. El moviment em produeix sensació de canvi. Durant anys m'ha perseguit el mateix anhel: despertar-me lluny i no tenir por. Una necessitat física, d'animal abandonat en el gel.

Tot va començar un dimarts del juny passat, no fa ni un mes. Els esdeveniments em van sobrevolar com un

estol d'aus aquàtiques damunt el Saint-Laurent, el riu de la meua infància. El primer anunci de l'entramat que s'aniria bastint va ser un fet aparentment absurd i gris: l'obligació d'allargar l'horari laboral, inesperadament. Vaig sortir de la feina tard, malgrat que el cel encara era clar, i em vaig dirigir per Broadway cap al metro acompanyada per una banda sonora de motors, frenades i clàxons, d'instruments elèctrics de músics ambulants o de mitges frases d'una conversa que et passa per la vora. Una remor que forma part de l'escenari. És el ritme de la ciutat: frenètic, delirant, sincopat... Els arbres que divideixen l'avinguda ja verdejaven i la gespa encatifava el llarg jardinet construït per separar els carrils dels vehicles, tres per banda.

En baixar a l'andana del cuc metàl·lic, una glopada d'aire espès m'omple els pulmons d'àcid calent. Hora punta. Estic cansada, massa estona dreta a la feina. M'agrada recomanar autors, obres, catalogar, ordenar... Ja no sóc a temps d'arribar a la classe de ball. Tot per culpa de l'encarregat de la llibreria, que m'ha obligat a allargar l'horari. El comboi pren velocitat, agafa un revolt pronunciat i el xerric de les rodes aixafant una multitud de caps de rates encastats a les vies se'm clava als polsos. Fa calor. Avui he venut tres *Madame Bovary*. Potser fan una xerrada sobre Flaubert al Central Park. Creuem el Hudson per sota. Quan m'ho va explicar la tieta Lisa, no la vaig creure. Com podia ser que el metro passés per sota el riu? El dia que m'ho van confirmar, em vaig despertar moltes vegades a la nit.

Arribem a la meva parada, a Brooklyn. Surto del vagó, que de seguida desapareix, esperitat, túnel enllà, amb un renec eixordador. Negres, hispans i blancs, una mica bruts de suar tota la jornada, que caminem pel terra ennegrit del barri. Sóc a prop de casa i no tinc ganes de veure el Thomas. Què farem, tanta estona sols, a l'apartament, abans d'anar a dormir? Hauria de tenir valor per deixar-lo. Els dies de cada dia estic cansada i sense forces per afrontar una discussió sobre nosaltres, perquè segur que començarà a fer preguntes i em voldrà convèncer que tot ens va bé. No callarà i em besarà i preguntarà si no el trobo atractiu i si en tinc un altre i si ja no n'estic, d'ell, i per què, si m'estima amb bogeria i em cuida tant com pot. Els caps de setmana, miro de distreure'm: passegem, quedem amb amics, anem a remenar al mercat de les puges de Smorgasburg, a escoltar algun concert al Prospect Park, i a vegades passem una estona al Toby's Estate. Tenim els mateixos gustos, també al llit. Però vull una altra cosa..., potser algú a qui admirar, algú que no sigui només un bon nano. Amb el Thomas mai no passa res, vivim en la indefinició de l'anar fent.

Sóc a prop de l'apartament, massa, si és que encara no hi vull anar. Afluixo el pas. Un camió de bombers irromp al carrer. Déu, quina sorollada! Sirenes estridents tatuen llums i vermells per edificis i voreres. Fan por, aquestes bèsties que ocupen tota l'avinguda. No veig cap incendi a prop, però sento pudor de cremat. Un grup de gent s'arremolina a la

cantonada. M'hi acosto, cada cop hi ha més fum. Els bombers s'han aturat davant del meu edifici! Treuen mànegues amb un gran terrabastall, però no es veu foc, tan sols una fumera negra, que surt per les finestres de l'últim pis i per la porta principal, cavalcant els esglaons entre les baranes de l'entrada. M'hi acosto, dic que és casa meva, que visc aquí, i m'obro pas a espentes. No et preocupis, noia, crec que no hi ha ferits, estan desallotjant els veïns. Quan hi sóc al davant, em fixo que de la finestra arran de carrer, la del nostre apartament, que és al soterrani, no surt fum, ni cap mànega s'hi dirigeix, totes apunten amunt, a dalt de tot. Veig, enmig de l'enrenou de la porta, el Thomas, que surt acompanyat d'una noia morena. El crido i li faig senyals amb les mans mentre em reté el cordó policial, que han muntat sense adonar-me'n. El Thomas em veu i ve corrents cap a mi, per abraçar-me. Tot plegat, un segon que es congela en una imatge: l'expressió de la noia morena, entre el desconcert i la tristesa, quan ell se m'ha tirat als braços. El Thomas no em deixa anar i jo la miro a ella per damunt l'espatlla d'ell. El Thomas amb una altra? A casa...? Me'n separo i el miro fixament, incrèdula. Abaixa la mirada. Anem, diu, i m'agafa de la mà. La noia morena ens observa amb el mateix gest del principi. Ell m'estira i el segueixo.

—Qui és aquesta? —pregunto, entre el dubte i la por—. L'has ficada al nostre llit? —crido, amb la veu ofegada pel soroll de sirenes i gent.

Ell no respon i m'arrossega fora del tumult fins al carrer Fulton, on era fa un moment. Em giro, i ella ens segueix a dos metres. El Thomas agafa l'avinguda Nostrand, sense deixar-me la mà. S'atura davant del París Dakar, la meva cafeteria preferida del barri. La noia, que ens ha seguit, també es para. Ell li diu, amb to amable:

—Sisplau, Rita, vés-te'n.

És guapa, té uns ulls negres preciosos, una cara triangular de pòmuls sortits, emmarcada per rínxols de xarol, i una pell canyella lluent. És ben diferent de mi, penso, que sóc alta i més aviat rossa i tinc els ulls blau clar i la pell pàl·lida. Una pura canadenc del nord. Sí, sóc canadenc, vaig anar a petar a Nova York un mal dia de tardor, ja fa molt. La veu del Thomas em torna al present.

—Marxa, Rita! Ja et trucaré —diu a la noia, ara cridant.

Em desempallego de la mà del Thomas, aprofitant que l'ha afluixada, i m'acosto a ella.

—Sisplau, entra amb nosaltres.

El Thomas fa un gest de desesperació. L'olor seca de recremat, que impregna l'aire, arriba fins aquí.

Dins el París Dakar l'aroma de creps, pastissos i cafè guanya la del fum del carrer. Seiem tots tres en una taula enganxada a la vidriera que dona a l'avinguda i demanem tres coles light. Sona música africana de fons. La sorpresa i la decepció m'enterboleixen la ment. Em costa parlar, però faig un esforç.

—Veig que no us heu cremat ni esteu ferits —observo, amb una certa ironia, mirant ara l'un, ara l'altra.

Tots dos fan que no amb el cap i abaixen la mirada. Llavors em dirigeixo a ella:

—Rita..., et dius Rita, no?

Respon que sí, encara espantada. El Thomas sospira.

—Per mi, te'l pots quedar —faig, referint-me a ell, com si estiguéssim soles.

Ella em mira sense dir cap paraula. Crec que està pensant de marxar. Com pot ser que el Thomas estigués amb una altra?, em pregunto, encara incrèdula. Ell, el bon nano, el fidel... Sé que vol parlar, però no pot. Tenir un testimoni en una baralla íntima el desorienta. El conec bé, el Thomas, tres anys de convivència són molts, quan en tens vint-i-vuit.

—Mira —explico a la Rita, encara com si estiguéssim soles a la taula—, potser me'n penediré, però he d'aprofitar el moment. Fa temps que havia d'haver deixat el Thomas, i no m'acabava de decidir. Imagina't si n'era, d'imbècil! Ara m'ho ha posat fàcil, però em dol la manera, saps? —M'aturo. Agafo forces, i continuo el monòleg:— És un paio fantàstic i sap cuidar les dones, és un bon partit, creu-me. Treballador, bon nano, no es punxa, s'emborratxa poc. No puc dir que mai no et posarà banyes, però, vaja, és una bona opció, sobretot si li dones tot el sexe que vol. Jo no me'l deixaria escapar, si n'estigués, d'ell.

Els ulls de la Rita es relaxen. El Thomas es frega el naixement dels cabells, inquiet. Em vénen ganes de plorar, però m'aguanto, sóc experta a empassar-me les llàgrimes. S'ha acabat, i tremolo per dins. Sola del tot una altra vegada. Li he perdut la confiança, el llaç més fort que ens unia, potser l'únic. El Thomas alça el cap i diu amb els ulls vermells:

—Em mereixo que em facis mal.

Ens aguantem la mirada.

—Vull que ho deixem, Thomas!

—Hem de parlar.

No responc.

Al carrer s'ha fet fosc. Uns homes de la taula del costat expliquen que l'incendi està apagat. Els bombers hi han arribat a temps, diuen, i els veïns poden tornar a casa, excepte als apartaments de l'últim pis. No s'ha calat foc, només han cremat uns mobles de plàstic de l'última planta, i per això tant fum i tanta pudor, comenten.

—Anem —dic al Thomas—, hem d'entrar a casa. Has de recollir les teves coses.

—Sisplau, Berthe...

No suportaria tenir-lo al costat tota la nit, fent el ploramiques. En una altra situació ho hauria aguantat pel sentiment de culpa, però ara em salva el seu engany.

—Ho sento, Thomas, has de marxar avui!

El nostre edifici encara fumeja per les finestres de dalt de tot, però la gent s'ha dispersat, al carrer sols

queden uns quants veïns. Alguns tenen por de quedar-s'hi a dormir, altres diuen que si els bombers han assegurat que no hi ha perill, és que se'n poden refiar. Baixem a l'apartament per l'accés lateral que dóna als soterranis. Els cubells abonyegats de les escombraries estan intactes, no els ha tomat l'incendi, ni cap mà-nega, ni l'enrenou dels bombers, que ja s'han esfumat i han deixat el carrer lluent com si hagués plogut. L'aire fa una fortor humida de cendres i plàstic recremat que s'encasta a la gola. La Rita ens ha deixat en sortir del París Dakar. Després de fer dos petons al Thomas, m'ha mirat i m'ha dit adéu com si fóssim amigues; ningú no hauria dit que acabava de fotre'm el xicot, clar que, malgrat tot, li havia d'estar agraïda.

—Sisplau, Berthe... —comença el Thomas, en tancar la porta de l'apartament—. Perdona'm! Saps que t'estimo, era la primera...

—Avui no! Necessito estar sola.

—M'has de donar una oportunitat! —suplica.

—Agafa les coses i vés-te'n. Marxa, sisplau!

Obre l'armari, que ocupa la paret del fons de l'única peça que és l'apartament, i comença a treure'n la seva roba.

—Emporta't el que vulguis, Thomas, excepte els llibres. Els llibres no, cap.

No respon ni em mira.

Baixa dues bosses de l'altell i les posa sobre el llit, que és en un racó de l'estança. Obre la boca per parlar, però l'interrompo, de nou.

—Vaig a fer un tomb. Tardaré una hora, espero que quan torni ja no hi siguis.

Faig un cop de porta ben fort; doble cop, el disgust d'ara, el desconcert, la por...; i el que m'he reprimit aquesta tarda davant l'encarregat de la llibreria. Si no m'hagués obligat a allargar l'horari, hauria assistit a les classes de ball, com cada vespre, i no hauria vist el Thomas amb la Rita com sortien de casa, envoltats de fum. I ara ell m'explicaria l'afer de l'incendi i ens abraçaríem fins a excitar-nos i sentir-me afortunada de tenir-lo.

Al carrer hi domina la foscor. Des de l'altra vorera, miro enlaire i veig que l'últim pis ja no fumeja. De les altres finestres de l'edifici en surten llums i algun reflex amb so que ve d'un televisor. Ningú no camina per les voreres i pocs cotxes transiten pel carrer. Em dirigeixo cap a l'avinguda Nostrand i entro a la cafeteria on hem estat amb la Rita i el Thomas, fa una estona. Sec a la mateixa taula d'abans. Sembla com si tot el que està passant fos mentida. Una patacada que et gira la cara i et canvia la visió de tot. Irrealitat i desconcert. El mateix tipus de sensació —a una altra escala, clar— que quan van morir la mama i després el papa: com si no passés de debò. I, més tard, un sentiment semblant en venir a viure aquí, a Brooklyn, amb la tieta Lisa, quan em va arrencar del costat de la Vicky, a Sept-Îles. I en pensar-ho em puja del fons de l'ànima un mar de llàgrimes que m'ennuega. Les sento amb tanta fúria que m'alço per anar al lavabo. Hi

entro i començo a sanglotar, m'hi passo una bona estona, fins a asserenar-me. En sortir, demano un cafè i un muffin de xocolata a una cambrera, que era a la cafeteria quan parlàvem amb el Thomas i la Rita. No t'amoïnis, em diu, tots els tios són iguals, no val la pena. Em pregunto quina part de la conversa deu haver sentit.

—Em dic Kate —fa, amb un somriure.

—I jo Berthe —responc.

Penso que si ho explico a la Nilda sabré que tot és real, que no és una fantasia per fer fora el Thomas. Li truco i m'escolta amb tanta atenció que, de tant en tant, li he de preguntar si és allà o s'ha tallat la línia. Em diu que vagi a casa seva. Responc que no, que vull estar sola. Hi insisteix. Vol venir. Al final la conwenço. Estic cansada i vull dormir. Em prendré somnífers, en sóc addicta, la tieta Lisa m'hi va acostumar.

En arribar a l'apartament, el Thomas ja no hi és. Segur que se n'ha anat amb la Rita, i, malgrat el desengany, n'enyoro la companyia. Em baixen les llàgrimes galtes avall mentre em prenc dues pastilles per dormir. Em dutxo, canvio els llençols i em fico al llit.